

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ТА АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ»

Галузь знань	07 – Управління та адміністрування			Освітній рівень	Другий (магістерський)		
Шифр і назва спеціальності	071 Облік і оподаткування			Семестр	2		
Назва освітньої програми	071 Облік і оподаткування			Тип дисципліни	обов'язкова		
Факультет	Економіки та менеджменту			Кафедра	обліку, оподаткування і економічної безпеки		
Обсяг:	За видами занять:						
Кредитів ECTS	Годин	Лекцій	Семінарських занять	Практичних занять	Лабораторних занять	Самостійна підготовка	Вид контролю
4	120	30	-	15	-	75	екзамен

ВИКЛАДАЧ

Сімаков Костянтин Іванович,

[E-mail: zaslonovk@ukr.net](mailto:zaslonovk@ukr.net)

ORCID ID: orcid.org/0000-0003-0094-2930

Кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри «Облік, оподаткування і економічної безпеки».

Досвід роботи - 25 років.

Автор понад 50 наукових та навчально-методичних праць.

Провідний лектор з дисциплін: «Бухгалтерський облік», «Управлінський облік», «Облік в банках» та ін.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	Дисципліна спрямована на оволодіння теоретичними знаннями, уміннями та практичними навичками у галузі управління діяльністю суб'єктів господарювання на підставі основних форм фінансової та іншої звітності, використання аналітичної та облікової інформації в управлінні, визначення резервів підвищення ефективності виробництва для планування, оцінки і контролю.
Мета та цілі	Метою дисципліни «Фінансовий аналіз» є формування у здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня наукового світогляду та спеціальних знань в сфері вивчення і пояснення принципів та механізмів щодо послідовного оволодіння методологією та методами управлінського обліку на підприємствах на підставі використання прогресивних, сучасних прийомів, набуття навичок використання аналітичної та бухгалтерської інформації в управлінні підприємством, визначення резервів підвищення ефективності виробництва.
Формат	Лекції (очний, заочний формат), практичні заняття (очний, заочний формат), консультації (очний, заочний формат), підсумковий контроль – екзамен (очний, заочний формат).
Пререквізити	Загальні та фахові знання, отримані на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти (бухгалтерський облік, менеджмент, економіка підприємства, статистика, звітність підприємств, аналіз господарської діяльності, економічний аналіз та ін.).
Постреквізити	Знання з основ управлінського обліку та аналітичного забезпечення системи менеджменту можуть бути використані під час написання магістерської роботи.

Компетентності відповідно до освітньо-професійної програми

Інтегральна компетентність (ІК)

ІК. Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у сфері професійної діяльності з обліку, контролю, аудиту, оподаткування, що передбачає здійснення організаційних, методичних, регуляторних інновацій у сфері обліку, оподаткування та контролю та характеризується невизначеністю умов і вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК 1.** Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 3.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 5.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 6.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 11.** Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

- СК 1.** Здатність формувати та використовувати облікову інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством в цілях підвищення ефективності, результативності та соціальної відповідальності бізнесу.
- СК 2.** Здатність організовувати обліковий процес та регламентувати діяльність його виконавців у відповідності з вимогами менеджменту підприємства.
- СК 5.** Здатність застосовувати методи і методики аналітичного забезпечення сучасних систем менеджменту з урахуванням стратегії розвитку підприємства в умовах невизначеності, ризику та/або асиметричності інформації.
- СК 7.** Здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування у відповідності зі стратегічними цілями підприємства.
- СК 8.** Здатність виконувати адміністративно-управлінські функції у сфері діяльності суб'єктів господарювання, органів державного сектору.
- СК 9.** Здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.
- СК 10.** Здатність проводити наукові дослідження з метою вирішення актуальних завдань теорії, методики, організації та практики обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування.
- СК 11.** Здатність використовувати сучасні інформаційні технології для забезпечення складання і подання податкової звітності, використовувати і формувати обліково-аналітичну інформацію в сучасних управлінських системах.
- СК13.** Здатність управління зовнішньо-економічною діяльністю суб'єктів господарювання, здійснення обліку і аудиту міжнародних операцій.

Програмні результати навчання (ПРН)

- ПРН 2.** Знати теорію, методика і практику формування облікової інформації за стадіями облікового процесу і контролю для сучасних і потенційних потреб управління суб'єктами господарювання з урахуванням професійного судження.
- ПРН 4.** Організувати, розвивати, моделювати системи обліку і координувати діяльність облікового персоналу з урахуванням потреб менеджменту суб'єктів господарювання.
- ПРН 5.** Володіти інноваційними технологіями, обґрунтовувати вибір та пояснювати застосування нової методики підготовки і надання облікової інформації для потреб управління суб'єктом господарювання.
- ПРН 6.** Визначати інформаційні потреби користувачів облікової інформації в управлінні підприємством, надавати консультації управлінському персоналу суб'єкта господарювання щодо облікової інформації.
- ПРН 7.** Розробляти внутрішньофірмові стандарти і форми управлінської та іншої звітності суб'єктів господарювання.
- ПРН 9.** Формувати фінансову звітність за національними та міжнародними стандартами для суб'єктів господарювання на корпоративному рівні, оприлюднювати й використовувати відповідну інформацію для прийняття управлінських рішень.
- ПРН 10.** Збирати, оцінювати та аналізувати фінансові та нефінансові дані для формування релевантної інформації в цілях прийняття управлінських рішень.
- ПРН 12.** Обґрунтовувати інноваційні підходи до інформаційного забезпечення системи контролю використання ресурсного потенціалу суб'єктів господарювання та органів державного сектору з урахуванням стратегії розвитку бізнесу.
- ПРН 14.** Обґрунтовувати вибір і порядок застосування управлінських інформаційних технологій для обліку, аналізу, аудиту та оподаткування в системі прийняття управлінських рішень з метою їх оптимізації.
- ПРН 15.** Застосовувати наукові методи досліджень у сфері обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування та імплементувати їх у професійну діяльність та господарську практику.
- ПРН 17.** Готувати й обґрунтовувати висновки за для консультування власників, менеджменту суб'єкта господарювання та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.
- ПРН 20.** Організувати системи внутрішнього контролю, комплаєнс контролю та проводити фінансовий дью дїлідженс

Вимоги викладача, політика курсу

Освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять згідно розкладу, не спізнюватись, а також самостійну роботу. Здобувач зобов'язаний працювати з навчальною та додатковою літературою, з інформацією на електронних носіях і в Інтернет-ресурсах. За умов пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття за наявності допуску викладача.

Курс передбачає роботу в колективі. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко, їх поглиблена проробка за рекомендованою літературою. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо студент відсутній з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача. Під час роботи над завданнями не припустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет-ресурсів та інших джерел інформації студент повинен вказати джерело, використане в ході виконання завдання. У разі виявлення факту плагіату студент отримує за завдання 0 балів.

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛИНИ

Лекція 1,2	Тема 1. Поняття управлінського обліку та аналітичного забезпечення системи менеджменту	Практичне заняття 1	Організація управлінського обліку. Загальна система обліку. Інтегрована система обліку. Переплетена система обліку. Взаємозв'язок обліку витрат, фінансового обліку та управлінського обліку.	Види облікової інформації. Організація управлінського обліку. Загальна система обліку. Інтегрована система обліку. Переплетена система обліку. Завдання управлінського обліку на сучасному етапі. Взаємозв'язок обліку витрат, фінансового обліку та управлінського обліку. Класифікація витрат, в основу якої покладено принцип: різні витрати для різних цілей. Вичерпані та не вичерпані витрати. Витрати на продукцію та витрати періоду. Прямі та непрямі витрати. Релевантні та нерелевантні витрати. Дійсні та можливі витрати. Маржинальні та середні витрати. Контрольовані та неконтрольовані витрати
Лекція 3,4	Тема 2. Комплексне управління витратами.	Практичне заняття 2	Витрати, їх класифікація. Поведінка й оцінювання витрат. Облік витрат за економічними елементами і статтями калькуляції. Методи обліку витрат виробництва і калькулювання собівартості продукції. Бюджетування і контроль.	Взаємозв'язок обліку витрат, фінансового обліку та управлінського обліку. Класифікація витрат, в основу якої покладено принцип: різні витрати для різних цілей. Вичерпані та не вичерпані витрати. Витрати на продукцію та витрати періоду. Прямі та непрямі витрати. Релевантні та нерелевантні витрати. Дійсні та можливі витрати. Маржинальні та середні витрати. Контрольовані та неконтрольовані витрати.
Лекція 5,6	Тема 3. Система обліку і калькулювання витрат. Види витрат.	Практичне заняття 3	Принципи і методи калькулювання. Облік і розподіл виробничих накладних витрат. Система калькулювання змінних витрат. Калькулювання на основі діяльності. Аналіз рентабельності продукції і рентабельності підприємства.	Принципи і методи калькулювання. Калькулювання по процесах. Калькулювання по процесах з використанням середньозваженої собівартості. Калькулювання по процесах. Сутність та основні завдання організації обліку нормативних (стандартних) витрат. Аналіз відхилень фактичних витрат від нормативних. Позаказний метод обліку витрат і калькуляції собівартості. Метод обліку витрат і калькуляції собівартості за процесом. Облікові реєстри. Облік відхилень матеріальних і трудових витрат.
Лекція 7,8	Тема 4. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку у стратегічному управлінському обліку	Практичне заняття 4	Побудова моделі рішення на основі даних обліку. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку. Точка беззбитковості. Функція витрат. Модель прийняття рішення в умовах невизначеності. Точка беззбитковості. Аналіз чутливості прибутку до зміни витрат, ціни та (або) обсягу реалізації. Поведінка функції витрат.	Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку. Точка беззбитковості. Аналіз чутливості прибутку до зміни витрат, ціни та (або) обсягу реалізації. Графік маржинального доходу. Запас міцності. Аналіз взаємозв'язку: "витрати-обсяг-прибуток" в умовах багатопродуктового виробництва. Поведінка функції витрат. Змінні витрати. Напівзмінні витрати. Постійні витрати. Змішані витрати. Вплив управління на поведінку витрат. Функція витрат. Модель прийняття рішення в умовах невизначеності.
Лекція 9	Тема 5. Обліково-аналітичне забезпечення в управлінні діяльністю підприємств	Практичне заняття 5	Інформаційне забезпечення в системі управління: його значення та місце в розвитку суб'єктів господарювання. Обліково-аналітичне забезпечення управління: понятійно-категоріальний апарат на рівні побудови взаємодії структурних його елементів. Функції та завдання обліково-аналітичного забезпечення управління. Система принципів побудови обліково-аналітичного забезпечення в рамках інформаційного забезпечення системи управління.	Вибір мети (постановка проблеми). Визначення можливих варіантів дій. Збір даних про альтернативи. Об'єкти обліку забезпечення техніко-технологічної складової економічної безпеки підприємства. Документальне оформлення та аналітичний облік Об'єкти та принципи організації обліку праці та її оплати в системі кадрової безпеки. Кадрова документація: склад, види. Особливості організації обліку праці та її оплати.

Лекція 10,11	Тема 6. Аналітичне забезпечення системи управління підприємства	Практичне заняття 6	Організація аналітичного процесу в умовах зростання вимог до якості інформаційного забезпечення. Аналітичне забезпечення в системі антикризового управління діяльністю підприємств. Звітність управлінського обліку в системі управління як один з напрямів аналітичного забезпечення менеджменту.	Інформаційне забезпечення в системі управління: його значення та місце в розвитку малого бізнесу. Обліково-аналітичне забезпечення управління: понятійно-категоріальний апарат на рівні побудови взаємодії структурних його елементів. Функції та завдання обліково-аналітичного забезпечення управління. Система принципів побудови обліково-аналітичного забезпечення в рамках інформаційного забезпечення системи управління Організація аналітичного процесу в умовах зростання вимог до якості інформаційного забезпечення. Аналітичне забезпечення в системі антикризового управління діяльності підприємств малого бізнесу. Фінансовий аналіз в системі управління як один з напрямів аналітичного забезпечення фінансового менеджменту малих підприємств.
Лекція 12,13	Тема 7. Аналіз релевантності інформації для прийняття управлінських рішень. Стратегія прийняття інвестиційних рішень.	Практичне заняття 7	Бюджетне планування і контроль витрат. Контроль виконання бюджетів і аналіз відхилень Центр відповідальності. Облік відповідальності на основі стандартних витрат.	Аналіз релевантної інформації для прийняття операційних рішень. Рішення про спеціальне замовлення. Аналіз для прийняття рішення при наявності одного обмеження. Визначення цільової функції та побудова її рівняння. Рішення щодо ціноутворення. Економічна модель ціноутворення. Встановлення оптимальної ціни реалізації. Ціноутворення на основі витрат.
Лекція 14,15	Тема 8. Бюджетування і контроль. Облік і контроль за центрами відповідальності.	Практичне заняття 8	Облік і контроль за центрами відповідальності та трансфертне ціноутворення. Оцінка діяльності центрів інвестицій. Облік і контроль за центрами відповідальності та трансфертне ціноутворення. Оцінка діяльності центрів інвестицій.	Облік відповідальності на основі стандартних витрат. Концепція центрів і обліку відповідальності. Децентралізація. Центр відповідальності. Суть бюджетування та види бюджетів.. Контроль виконання бюджетів і аналіз відхилень. Облік і контроль за центрами відповідальності та трансфертне ціноутворення. Концепція центрів і обліку відповідальності. Децентралізація. Принципи оцінки діяльності центрів відповідальності. Система управлінського контролю.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Лекційні і практичні заняття укомплектовано наступним обладнанням: ноутбук Acer Aspire5750Z (Intel (R) Core (TM) i5-2410M (2.30 ГГц) / RAM 6 ГБ), ноутбук Samsung NP R528, мультимедійний бізнес-проектор Epson H435B, OpenOffice.org 4.1.7, GoogleDocs, Internet-браузер Google Chrome 92.0.4515.159, екран.вільний доступ до Wi-Fi.

Система дистанційного навчання і контролю Moodle – <http://moodle.dgma.donetsk.ua/my/>

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

ОСНОВН
А

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». № 996 - XIV от 16.07.1999 р.
2. Управлінський облік: навчально-методичний посібник для студентів ЗДІА спеціальності 6.030509 «Облік і аудит» денної та заочної форм навчання / Подмешальська Ю.В., Лищенко О.Г., Гамова О.В., Запоріжжя, ЗДІА, 2011. – 226 с.
3. Атамас П.Й. Управлінський облік: 2-ге видання. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 440 с.
4. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський управлінський облік: Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит». – Житомир: ПП «Рута», 2005. – 480 с.
5. Гарасим П.М., Журавель Г.П., Хомин П.Я. Курс управлінського обліку: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007 – 314с.
6. Гниницька Л.В. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства: монографія. К.: КНЕУ, 2012. 305 с.
7. Лишиленко О.В. Бухгалтерський управлінський облік. Навчальний посібник. – К.: Вид-во «Центр навчальної літератури», 2006. – 254 с.
8. Партин Г.О., Загородній А.Г. Управлінський облік: Навч. посіб. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2007. – 303 с.
9. Правдюк Н.Л., Бурко К.В., Лепетан І.М. Управлінський облік у схемах і таблицях. Навчальний посібник. – Вінниця: ОЦ ВДАУ, 2009. – 125 с.
10. Сопко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: Навч. посіб. -К.: КНЕУ, 2006. -526 с.

ДОДАТК
ОВА

1. Пушкар М. С. Контролінг – інформаційна підсистема стратегічного менеджменту: моногр. / М. С. Пушкар, Р. М. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2004.
2. Словінський В.С. Управлінський облік : Тернопіль : ТАНГ. – 2008. – 118с.
3. Труш В.Є., Чебан Т.М., Стефанович Н.Я. Управлінський облік: Навч. – метод. посібник для студентів вищих навч. закладів. – К.: Кондор, 2007. – 296 с.
4. Управлінський облік / Дон Р. Хенсен, Меріен М. Моувен, Небіл С. Еліас, Девід У. Сенков. Пер. з англ. 5-го канад. вид. О. Григораша, О. Рахубовського, Н. Краспик та ін. Наук. ред. пер. Н.П. Краспик. - К.: Міленіум, 2002. - 974 с.

Web-ресурси:

1. Сайт Держкомстату України www.ukrstat.gov.ua
2. Сайт Верховної ради України www.rada.gov.ua
3. Сайт нормативних документів України <http://search.ligazakon.ua>
4. Сайт журналу «Бухгалтер 911» <http://buhgalter911.com>
5. Сайт Інтернет-журналу «Бухгалтер.com.ua» <http://buhgalter.com.ua>
6. Сайт журналу «Все про бухгалтерський облік» <http://vobu.ua/>
7. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>
8. Офіційний сайт Урядового порталу. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>
9. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>
10. Офіційний сайт Віртуального університету Міністерства фінансів України. URL: <http://edu.minfin.gov.ua/Pages/Default.aspx>
11. Офіційний сайт Академії фінансового управління Міністерства фінансів України. URL: <http://ndfi.minfin.gov.ua/>
12. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>
13. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/>

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ

Класифікація витрат в фінансовому та управлінському обліку. Коливання витрат та їх функції. Системи обліку витрат застосованих в управлінському обліку. Підходи до розподілу накладних витрат. Структура собівартості та побудова обліку і звітності. Облік витрат від простоїв. Калькулювання у системі управлінського обліку. Витрати включені до виробничої собівартості. Умови застосування системи стандарт-кост. Директ-костинг та його варіанти. Як поділяються витрати за видами діяльності. З яких витрат складається собівартість реалізованої продукції. Облік витрат діяльності: загальна та інтерпретована система рахунків. 14. Облік витрат діяльності і прийняття рішень. Брутто- і нетто-прибуток: основні відмінності формування. Концепція обліку доходів та фінансових результатів за центрами відповідальності. Поведінка витрат: маржинальний підхід. Контроль виконання бюджетів і аналіз відхилень. Аналіз безбитковості. Результати діяльності центрів відповідальності. Аналіз впливу факторів на прибуток. Планування діяльності підприємства. Зведений кошторис торговельного підприємства. Процедура управління запасами. Принципи розробки нормативів по матеріалах. Розробка нормативів на утримання робочої сили. Облік в управлінні збутовою діяльністю та прийняття рішень про ціноутворення. Оптимальне використання ресурсів в умовах обмежень. Аналіз чутливості прибутку до зміни витрат, ціни та (або) обсягу реалізації. Калькулювання на основі діяльності. Калькулювання по процесах. Поведінка і функція витрат. Об'єкти обліку забезпечення техніко-технологічної складової економічної безпеки підприємства. Документальне оформлення та аналітичний облік. Кадрова документація: склад, види. Особливості формування витрат з праці та її оплати. Інформаційне забезпечення в системі управління: його значення. Обліково-аналітичне забезпечення управління: понятійно-категоріальний апарат на рівні побудови взаємодії структурних його елементів. Функції та завдання обліково-аналітичного забезпечення управління. Система принципів побудови обліково-аналітичного забезпечення в рамках інформаційного забезпечення системи управління. Організація аналітичного процесу в умовах зростання вимог до якості інформаційного забезпечення. Аналітичне забезпечення в системі антикризового управління діяльності підприємств. Фінансовий аналіз в системі управління як один з напрямів аналітичного забезпечення фінансового менеджменту.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів для оцінювання успішності студента	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	Нарахування балів
	90-100	A	відмінно	
	81-89	B	добре	
	75-80	C		
	65-74	D	задовільно	
	55-64	E		
	30-54	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0-29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни		

Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

для денної форми навчання:

- поточний контроль (написання модульних контрольних робіт, усне опитування, виконання індивідуального завдання, самостійна робота): 50 % семестрової оцінки;
- підсумковий контроль (екзамен): 50% семестрової оцінки.

для заочної форми навчання:

- підсумкова тестова контрольна робота: 40 % семестрової оцінки;
- підсумковий екзамен: 60 % семестрової оцінки.

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ

Здобувач повинен дотримуватися «Стандарту академічної доброчесності Донбаської державної машинобудівної академії»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність, дотримуватися корпоративної культури, академічній доброчесності та етики академічних відносин, запобігати академічного плагіату. Дотримуватися вимог Інструкції про забезпечення належних протиепідеміологічних заходів. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при нерозв'язності конфлікту звертатись до завідувача кафедри обліку, оподаткування та економічної безпеки.

Силабус за змістом відповідає робочій програмі навчальної дисципліни